

ПРОЦЕНКА НА НИВОТО НА РАЗВОЈ НА ОСНОВНАТА МОТОРНА ВЕШТИНА ОД ЛОКОМОТОРЕН ВИД ТРЧАЊЕ ПРЕКУ СИНТЕТИЧКИ ПРИСТАП

Александар Аџески¹

¹Факултет за физичка култура, Скопје

УДК: 796.012.412.5-053.2

Абстракт

Истражувањето е спроведено со цел да се утврди нивото на развој на основната моторна вештина од локомоторен вид трчање преку синтетички пристап. Анализирани се 460 испитаници од машки пол на возраст од 3 до 10 години. Утврдени се најлесниот и најтешкиот критериум во манифестацијата на оваа вештина.

Клучни зборови: ниво на развој, трчање, критериум.

ВОВЕД

Основните моторни вештини претставуваат база за развој на други посложени движења кои се сретнуваат во спортот, физичкото образование и секојдневниот живот на човекот. Една од главните цели на курикулумите по физичко и здравствено образование за деца на возраст од 3 до 10 години меѓу другото е и правилниот развој и усовршување на овие вештини.

Целта на истражувањето е да се утврди нивото на развој на основната моторна вештина од локомоторен вид трчање преку синтетички пристап.

МЕТОД НА РАБОТА

За проценка на нивото на развој кај оваа моторна вештина користен е синтетичкиот пристап кој во себе ги вклучува највисоките (мастер) критериуми во манифестацијата на различни сегменти од движењето¹⁶. Вкупно се анализирани 460 испитаници од машки пол на возраст од 3 до 10 години. Најпрво вештината е снимена со видео камера, а потоа компјутерски е анализирана со програмот Dartfish Connect 4,5 кој овозможува примена на најразлични алатки за биомеханичка анализа на движењето. Секоја манифестација на секој испитаник е регистрирана во табела каде што се опишани критериумите во изведбата. Секој од испитаниците имаше задача да претрча растојание од 20 м најбрзо што може. Манифестацијата се повторува три пати.

За сите возрастни групи пресметани се, бројот на регистрирани манифестации во секој критериум на изведба и просечната процентуална застапеност на секој критериум.

РЕЗУЛТАТИ

Од анализата на табела 1 се забележува дека процентуалната застапеност на првиот критериум изнесува 83,99 % со 1159 регистрирани манифестации, вториот 99,42% со 1372 регистрирани манифестации, третиот 81,67% со 1127 регистрирани манифестации и четвртиот 77,68% со 1072 регистрирани манифестации.

Од процентуалната застапеност на секој од критериумите посебно може да се констатира дека монотоното растечкиот тренд е присутен само кај првиот критериум (графикон 1).

ДИСКУСИЈА

Вториот критериум е најмногу процентуално застапен, а тоа покажува дека тој е и најлесен за манифестација, а истиот се однесува на кусиот период кога двете стапала се над подлогата. Потоа следува првиот кој го дефинира движењето на рацете кои свиткани во лактите се движат спротивно од движењето на нозете (додека едната нога оди напред, раката од истата страна се движи назад, а раката од спротивната страна напред). Следен е третиот критериум кој го опишува контактот со подлогата кој треба да биде на предниот дел на стапалото или петата (да нема спуштање на целото стапало). Како критериум кој е најмалку застапен, а воедно и најтежок за манифестација се забележу-

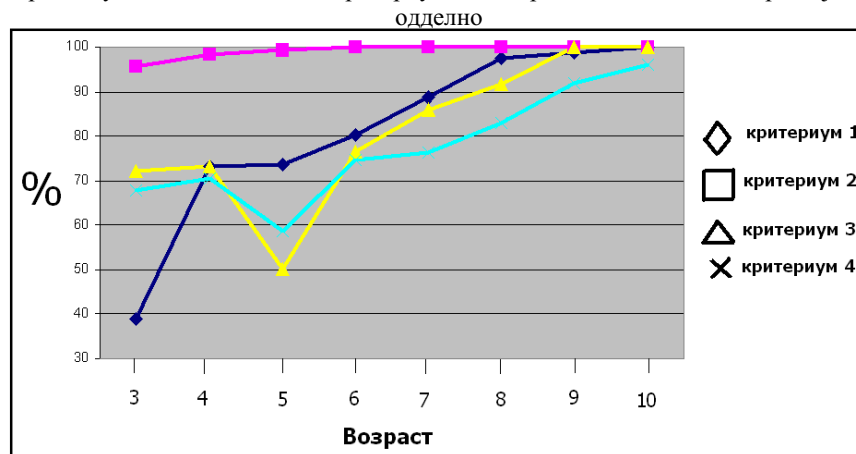
¹⁶ Кај овој пристап при проценката применета е батеријата на тестови Test of Gross Motor Development, со која се утврдува нивото на развој на основните моторни вештини кај деца на возраст од 3 до 10 години.

ва четвртиот кој го дефинира поставувањето на ногата која треба да биде приближно под агол од 90 степени и поблиску до седалниот дел

Табела 1. Просечна процентуална застапеност на критериумите

КРИТЕРИУМ	Рацете свиткани во лактите се движат во спротивност од движењето на нозете (додека едната нога оди напред, раката од истата страна се движи назад, а раката од спротивната страна напред).	Кус период кога двете стапала се над подлогата.	Контактот со подлогата е со предниот дел на стапалото или петата (нема спуштање на целото стапало).	Ногата која не е на подлога е свиткана приближно под агол од 90 степени (блиску до седалниот дел).
	1	2	3	4
Процент (повторување)	83,99 (1159)	99,42 (1372)	81,67 (1127)	77,68 (1072)

Графикон 1. Процентуална застапеност на критериумите за проценка на нивото на развој во сите возрасти

Процентуалната застапеност поодделно на секој од критериумите покажува дека монотоно растечки тренд е присутен само кај првиот критериум, а кај третиот и четвртиот критериум кај испитаниците на 5 годишна возраст се забележува опаѓање во трендот на кривата.

Познавањето на нивото на развој претставува еден од главните сегменти при креирањето на курикулумите по физичко и здравствено образование. Во физичкото образование развојот на овие вештини мора да започне во раните години. На таа возраст децата се физички и интелектуално способни да ги примат упатствата кои се даваат на часовите и притоа имаат висока мотивација да достигнат што повисоко ниво во развојот. Оние кои нема да достигнат повисоко ниво во развојот се помалку способни а често и помалку подготвени да истраат во процесот на учење и усовршување на посложени моторни вештини. Многу често ваквите деца одбиваат да учествуваат во секојдневните физички активности¹⁷.

Добиените резултати укажуваат кој критериум е најлесен а кој најтежок за манифестација односно на оние делови од манифестацијата на моторната вештина, на кои треба да им се посвети внимание при креирањето на курикулумите кои имаат за цел усовршување на истата.

ЗАКЛУЧОК

Резултатите од истражувањето покажуваат дека при манифестацијата на моторната вештина од локомоторен вид трчање, како најлесен критериум, се јавува вториот, кој се однесува на кусиот период кога двете стапала се над подлогата.

¹⁷ Delaš, S., Miletić, A., Metelić, Dj. The influence of motor factors...2008.

Најтежок критериум за манифестација е четвртиот, кој се однесува на движењето на ногата која не е на подлога и треба да биде свиткана приближно под агол од 90 степени (блиску до седалниот дел).

Резултати од проценката на нивото на развој се наметнуваат како потреба при креирањето на курикулумите по физичко и здравствено образование за деца од најмала возраст. Затоа се потребни и пообемни истражувања со кои ќе направи проценка на нивоата на развој и на други основни моторни вештини застапени во курикулумите по физичко и здравствено образование.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ацески, А. (2009). Биомеханички статус на основните моторни вештини застапени во курикулумите по физичко и здравствено образование за деца на возраст од три до десет години. Магистерски труд, Факултет за физичка култура – Скопје.
2. Ацески, А. (2007). Проценка на нивото на владеење со фундаменталните движечки вештини. Стручно-научен собир “Пелистер 2007”
3. Walkley, J., Holland, B., Treloar, R., & Probyn-Smith, H. (1993). Fundamental motor skill proficiency of children. Australian Council for Health Physical Education and Recreation, 40(3), 11-14.
4. Cools, W., De Martelaer, K., Samaey, C., & Andries, C. (2009). Movement skill assessment of typically developing preschool children: Review of seven movement skill assessment tool. Journal of Sport Science and Medicine, 8, 154-168.
5. California Department of Education. (1994). Physical education framework for California public schools, kindergarten through grade twelve. Sacramento, California, California Department of Education.
6. Hand, B. (2003) Measurement of fundamental movement skills. University of Notre Dame.
7. Haywood, K. M., Getchell, N. (2005) Life span motor development 4th edition. Champaign, IL: Human Kinetics.
8. Haywood, K. M., Getchell, N. (2009) Life span motor development 5th edition. Champaign, IL: Human Kinetics.
9. Ulrich, D. A. (2000). Test of Gross Motor Development – 2. Austin, TX: Pro-ED.
10. Ulrich, D. A. (1985). Test of Gross Motor Development. Austin, TX: Pr-ED.
11. Okely, A. (1999). The relationship of participation in organized sports and games, participation in nonorganised physical activity, and cardiorespiratory endurance to fundamental motor skill ability among adolescents. Dissertation. University of Wollongong, Wollongong.
12. Okely, A., Wright, J. (2000). The Gender Bias in Fundamental Motor Skills Tests: A new Agenda Needed. Faculty of Education, University of Wollongong, Wollongong.
13. Okely, A., Booth, M., Chey, T. (2004). Relationship between body composition and fundamental movement skills among children and adolescents. American Alliance for health, physical education, recreation & dance. Research quarterly for exercise and sport.
14. Miller, J., Dickson, S. (1999). Fundamental motor skill intervention programs: Improving performance? Australian association for research in education. National conference. Melbourne Victoria.
15. Delaš, S., Miletic, A., Miletic, D. (2008). The influence of motor factors on performing fundamental movement skills—the differences between boys and girls. Facta Universitatis, Series: Physical education and sport, vol. 6, No. 1.
16. Darren, R. (1999). The Effects of a Preschool Movement Program on Motor Skill Acquisition, Movement Concept Formation, and Movement Practice Behavior. Morgantown, West Virginia.
17. Burton, A. W., Miller, D. E. (1988). Movement Skill Assessment. Champaign, IL: Human Kinetics.
18. Branta, C., Haubenstricker, J., & Seefeldt, V. (1984). Age changes in motor skills during childhood and adolescence. Exercise and Sport Sciences Reviews, 12, 467-520.
19. Miller, J., Dickson, S. (1999). Fundamental motor skill intervention programs: Improving performance. Australian association for research in education. Melbourne Victoria.
20. <http://education.alberta.ca/apps/physicaleducationonline/>
21. <http://www.earlyyearsfundamentals.co.uk/>

EVALUATION OF LEVEL OF DEVELOPMENT OF FUNDAMENTAL MOTOR SKILL RUNNING USING SYNTHETIC APPROACH

Aleksandar Aceski¹

¹FFK, Skopje

UDK : 796 . 012 . 412 . 5 - 053 . 2

Abstract

The purpose of this research is to evaluate the level of development of the fundamental motor skill running using synthetic approach. 460 male children 3-10 years old were analyzed. The easiest and the most difficult criterion are defined.

Key words: *development level, running, criterion.*

асс. м-р Александар Ацески
Факултет за физичка култура, Скопје
ул. Железничка бб 1000 Скопје
E-mail: aceskiffk@yahoo.com
www.biomehanika.com.mk